Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp	Beleidskader energietransitie 2023-2030 en Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute
Portefeuillehouder	M.J.A. van den Bos
Zaaknummer collegevoorstel	ZS-797303

Beslispunten

1. Het beleidskader Energietransitie 2023-2030 vast te stellen;
2. De Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute vast te stellen.

Inleiding

Aan gemeenten en regio's in Nederland is de taak gesteld om bijdragen te leveren aan het opwekken van duurzame energie en aan het verminderen van het energieverbruik, zodat in 2030 Nederland als geheel tenminste 49% minder CO2 uitstoot ten opzichte van 1990.

Lingewaard heeft de uitdaging geformuleerd om in 2030 net zoveel elektriciteit duurzaam op te wekken als lokaal wordt verbruikt. Dit noemen we 'elektriciteitsneutraal'. Daarnaast is het doel gesteld om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat niet alleen elektriciteit, maar alle vormen van energie duurzaam worden opgewekt.

Beleidskader energietransitie

Om hier uitvoering aan te geven, heeft de gemeenteraad in 2020 het beleidskader Energietransitie vastgesteld. Het beleidskader Energietransitie bestaat uit drie pijlers: energiebesparing, duurzame opwek en warmtetransitie. Door zuiniger om te gaan met energie, kunnen we energie besparen die vervolgens niet hoeft te worden opgewekt (pijler 1). Bij energiebesparing gaat het om elektriciteit, gas én brandstoffen. Maar we weten dat er, hoeveel we ook besparen, altijd een noodzaak blijft duurzame energie op te wekken (pijler 2). Tenslotte gaat Nederland, en dus ook Lingewaard, van het gas af. Dit betekent onder andere dat gebouwen anders verwarmd moeten worden, oftewel de warmtetransitie (pijler 3).

In het beleidskader Energietransitie 2020 is opgenomen dat dit beleidskader na twee jaar wordt geëvalueerd. Adviesbureau Overmorgen heeft de evaluatie uitgevoerd en daarbij aanbevelingen gedaan. Op basis daarvan hebben we herijkt. De uitkomsten daarvan vormen de basis voor het beleidskader Energietransitie 2023-2030. De doelstellingen zijn gelijk gebleven, maar de routekaart om deze doelstellingen te behalen is aangescherpt. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- 2,5% energiebesparing per jaar in plaats van 1,5%;
- opstellen energievisie zone A15/Betuweroute;
- We vullen de eerder vastgestelde zoekzone zon in tot een maximum van 30 hectare.
- de komende jaren werken we een transitieatlas warmte uit en
- we pakken een meer leidende rol in de energietransitie.

Ook het beleidskader zon en kleine windturbines is iets aangescherpt. Waarbij de beschikbare ruimte in de zoekzone is aangepast naar 30 hectare en er meer aandacht is voor biodiversiteit én zonneakkers alleen zijn toestaan voor eigen energiegebruik. Om de doelstelling te behalen moet er 20 hectare meer zonne-energie in de zone A15/Betuweroute of in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) gerealiseerd worden. In het geval dat deze 20 hectare hier geen plaats krijgt, zal er gezocht worden naar een andere geschikte locatie binnen de gemeente.

Het beleidskader is de opmaat naar een overkoepelend programma Klimaat en Energie waarbij via een programmatische aanpak de energie- en klimaatopgaven (inclusief circulariteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie) worden aangepakt.

Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute

In het coalitieakkoord Lingewaard 2022-2026 staat dat de mogelijkheden van duurzame opwek langs de nieuwe A15 onderzocht gaan worden. De kansen voor dit gebied worden bevestigd door de regionale planMER die onlangs is uitgevoerd. Om deze kansen te verzilveren, is een brede verkenning nodig naar de opwek van duurzame energie, zowel wind als zon. De uitgangspunten voor de verkenning worden beschreven in de Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute. Na het vaststellen van deze uitgangspuntennotitie zal de verkenning starten. Dit resulteert uiteindelijk in een energievisie A15 zone/Betuweroute.

In deze energievisie moet ruimte gevonden worden voor vier windturbines van 220-250 meter hoogte en 20 hectare zonneveld of drie windturbines van dezelfde hoogte en tenminste 40 hectare zonneveld om het gestelde doel (elektriciteitsneutraal in 2030) te kunnen halen. Hierbij wordt gestreefd naar een goede verhouding zon/wind met oog op efficiënt gebruik van het elektriciteitsnet. Hiervoor worden een of meerdere opstellingsvarianten uitgewerkt. Het resultaat van de energievisie moet leiden tot definitieve keuzes voor het opwekken van duurzame energie (zon en wind) en is de opmaat naar een vergunningentraject.

Beoogd effect

Het vaststellen en herijken van het beleidskader energietransitie en de uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute helpen bij het bereiken van de door de gemeenteraad gestelde doelen om in 2030 elektriciteitsneutraal te zijn en in 2050 energieneutraal.

Argumenten

1.1. Om regie te kunnen voeren op en uitvoering te kunnen geven aan de energietransitie is een actueel beleidskader noodzakelijk.

Het is twee voor twaalf. Lingewaard wil en moet zijn verantwoordelijkheid nemen om bij te dragen aan het verminderen van klimaatverandering. De gemeente wil in deze noodzakelijke energietransitie een regierol pakken. Duidelijk is wel dat iedereen mee ‘moet’ doen. Een actueel beleidskader is onmisbaar om nog meer vaart te brengen en accenten te leggen in dit proces.

2.1. Een verkenning naar de mogelijkheden van duurzame opwek in de zone tussen A15 en Betuweroute is noodzakelijk om invulling te geven aan de mogelijkheden voor duurzame opwek.

In het coalitieakkoord Lingewaard 2022-2026 staat dat ‘we samen met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers gaan kijken naar de mogelijkheden van duurzame opwek langs de nieuwe A15’. Om dat te onderzoeken en mogelijk te maken, is het noodzakelijk om voor dit gebied een energievisie op te stellen. In deze voorgelegde uitgangspuntennotitie staan de uitgangspunten beschreven voor de energievisie. Deze energievisie wordt uiterlijk in Q2 van 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

2.2. We verzilveren onze kansen voor mogelijkheden van duurzame opwek langs de A15 zone/ Betuweroute.

Vooralsnog gaat het college ervan uit dat de A15 wordt doorgetrokken. Mocht doortrekking van de A15 toch niet doorgaan, biedt de zone langs de Betuweroute alsnog mogelijkheden voor duurzame opwek via wind en zon.

Kanttekeningen

2.1. ***Zonder opwek zone A15/Betuweroute halen we het gestelde doel elektriciteitsneutraal in 2030 niet.***

Als gemeente Lingewaard hebben we ons in ons beleidskader ten doel gesteld om in 2030 elektriciteitneutraal te zijn. Zonder extra opwekcapaciteit gaan we dat gestelde doel niet halen. De zone A15/Betuweroute biedt de mogelijkheid deze extra opwek te realiseren.

2.2. Het project zal aanleiding zijn voor een publieke discussie over de noodzaak van (meer) grootschalige zon- en windenergie en over de manier waarop de turbines in het landschap worden ingepast.

Ervaringen in het land en recentelijk binnen de gemeente Lingewaard rondom Caprice leren dat grootschalige opwek van energie (zon en wind) tot maatschappelijke discussie leidt. Van Caprice hebben we 'geleerd' hoe complexe projecten met een grote maatschappelijke impact voor alle partijen op de juiste manier kunnen verlopen. Deze lessen gebruiken we bij deze verkenning, zoals het tijdig betrekken en informeren van alle relevante betrokkenen.

Financiën

Dit voorstel is budgetneutraal. De financiële dekking voor de uitvoering van het beleid is verwerkt in paragraaf 8 (Duurzaamheid) van de programmabegroting.

Communicatie en participatie

Beleidskader energietransitie 2023-2030

Het beleidskader energietransitie 2023-2030 is via een interne evaluatie en herijking tot stand gekomen. Inwoners(organisaties) en bedrijven worden in Q3-Q4 2023 betrokken om samen 'spelregels en verwachtingen' op te stellen voor deelname aan de energietransitie.

Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute

Bij het uitvoeren van de verkenning naar de mogelijkheden van grootschalige opwek (zon/wind) in de zone A15/Betuweroute zullen betrokkenen op tijd worden geïnformeerd en betrokken.

Voortgang

In de raadsvergadering van 26 oktober 2023 wordt het voorstel aan de raad voorgelegd. Het herijkte beleidskader vormt de basis voor de komende twee jaar voor de uitvoering van de drie pijlers. Over twee jaar wordt er weer opnieuw geëvalueerd en herijkt.
Daarnaast is dit beleidskader ook belangrijke input voor het programma Klimaat en Energie dat in 2024 wordt opgesteld.

De verkenning naar de mogelijkheden van grootschalige opwek in de zone A15/Betuweroute zijn in lijn met het beleidskader. Het resultaat van de verkenning, de energievisie, verwachten wij in Q2 2024 aan de raad te kunnen presenteren.

Duurzaamheid

Door het vaststellen van visies en kaders om de energietransitie en de A15 kan doelgerichter en slagvaardiger invulling, regie en uitvoering worden gegeven aan werkzaamheden en projecten die bijdragen aan de energietransitie in de gemeente Lingewaard.

Bijlagen

Bijlage 1. Beleidskader energietransitie 2023-2030
Bijlage 2. Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute
Bijlage 3. Concept raadsbesluit Beleidskader energietransitie 2023-2030 en Uitgangspuntennotitie energievisie zone A15/Betuweroute

Bemmel, 12 september 2023

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. I.P. van der Valk	dr. P.T.A.M. Kalfs